

Offentlig støtte til utbygging av bredbånd infrastruktur

Høykom-midler som tildeles prosjekter *hvor kommuner eller fylkeskommuner ikke selv skal eie infrastrukturen*, vil ikke omfattes av regelverket om offentlige anskaffelser (som er beskrevet i notat fra Advokatfirmaet PricewaterhouseCoopers AS). Derimot kan regelverket om offentlig støtte komme til anvendelse. Ingen foretak, verken offentlige eller private, kan motta støtte som er i strid med EØS-avtalens statsstøtteregler.

Fordeling av midler mellom offentlige myndigheter, altså tildeling av Høykom midler til kommuner eller fylkeskommuner, faller utenfor regelverket. Men problemstillingen om forbudt offentlig støtte oppstår i de tilfellene midler tildeles til andre rettssubjekter enn kommuner og fylkeskommuner. Både Høykom midlene og midler kommuner og fylkeskommuner selv bidrar med ifm utbyggingen, vil i så fall regnes som offentlig støtte.

Forbudet mot offentlig støtte

Etter EØS avtalen artikkel 61 nr 1 er det forbud mot å gi offentlig støtte som vrir eller truer med å vri konkurransen ved å begunstige enkelte foretak, både offentlige og privat eide.

Det er fem vilkår, som alle må være oppfylt, for at tiltaket skal falle inn under forbudet mot offentlig støtte:

- Tildelingen må være en økonomisk fordel
- Støtten må komme fra offentlige midler
- Støtten må begunstige bestemte foretak eller produkter (selektivitet)
- Støtten må vri konkurransen eller true med å vri konkurransen
- Støtten må kunne påvirke samhandelen mellom EØS-landene

For at støttemottakeren skal være et "foretak" må enheten drive økonomisk virksomhet ved å tilby varer og tjenester i et marked. Hvis foretaket er offentlig eid og bare dekker eiernes egne behov for bredbåndstjenester, fremstår det ikke som tilbyder i markedet. Støtte til denne type foretak vil derfor trolig ikke være forbudt.

Som "støtte" regnes alle økonomiske tiltak som gir finansielle fordeler til bestemte foretak, for eksempel direkte økonomisk tilskudd, lån med f.eks. rentefordeler eller andre gunstige vilkår, tilførsel av aksjekapital på ikke-kommersielle vilkår eller offentlige økonomiske garantier gitt på ikke-kommersielle betingelser.

Etter vilkår fire er det tilstrekkelig at støtten *truer* med å vri konkurransen på visse markeder. Selv om det bare er ett foretak som er etablert i et område, kan støtten vri den potensielle konkurransen ved å vanskeliggjøre etableringen av nye foretak.

Når det gjelder det sistnevnte vilkåret om å være egnet til å påvirke samhandelen mellom medlemsstater i EØS-området, tolkes dette strengt. Dersom det ikke kan utelukkes konkurranse på mellomlang sikt (ca 5 år), vil vilkåret anses oppfylt. Det er altså sjelden at dette vilkåret utelukker at reglene om offentlig støtte kommer til anvendelse.

I de tilfellene Høykom midler og egne bidrag fra kommuner/fylkeskommuner tildeles en utbygger direkte, enten denne er offentlig eller privat eid, vil det som hovedregel falle under det generelle forbudet mot konkurransevridende offentlig støtte. Men etter praksis i EU er støtte til bredbåndsutbygging i flere tilfeller blitt godkjent, se nærmere under.

Tilskudd som omfattes av regelverket om offentlig støtte skal *forhåndsmedles* til Fornyings- og administrasjonsdepartementet. Departementet vil i neste omgang notifisere ESA om det planlagte støttetiltaket. Det er kommunene/fylkeskommunene selv må vurdere om ordningen kan gjennomføres innenfor rammene av unntakene nevnt nedenfor.

EU-kommisjonens praksis

EU-kommisjonen har i flere saker stilt seg positiv til medlemsstatenes satsning på bredbåndsutbygging. I noen saker har Kommisjonen ansett tilskudd til utbygging av infrastruktur og

aksess som kompensasjon for å utføre tjenester av allmenn økonomisk betydning, og dermed utenfor regelverket om offentlig støtte. Forutsetningene for dette har bl.a. vært:

- det er klart definert hvilke tjenester som er av allmenn økonomisk betydning,
- beregningsmåten for tilskuddet må fastlegges på forhånd,
- det må sikres at midlene faktisk brukes til å utføre tjenesten, og
- det må sikres at det ikke skjer noen overkompensasjon.

For å sikre dette anbefales at operatøren velges etter anbud. Dette unntaket for tilskudd for tjenester av allmenn økonomisk betydning gjelder uavhengig av om foretaket som eier infrastrukturen er offentlig eller privat eid.

EU-kommisjonen har også godkjent støtte til bredbåndsutbygginger basert på forhåndsmelding og notifikasjon av tiltaket. Støtten er da godkjent etter en nødvendighets- og proporsjonalitetsvurdering. En viktig forutsetning i disse godkjenningene er at operatøren er valgt ved anbud for å unngå overkompensasjon.

Basert på dette anbefaler Høykom at støtte som gis direkte til utbyggere, tildeles på bakgrunn av en anbudskonkurranse. Ifht vilkåret om at tjenestene må ha allmenn økonomisk betydning antas det å være en fordel at det stilles krav om åpen infrastruktur.

Linker

Lov om offentlig støtte: <http://www.lovdatab.no/all/hl-19921127-117.html>

Forskrifter om offentlig støtte: <http://www.lovdatab.no/for/sf/sf-19921127-117.html>

EØS-avtalens regler om offentlig støtte: <http://www.lovdatab.no/all/tl-19921127-109-018.html#A61>

EFTAs nettside om statsstøtte: <http://www.eftasurv.int/fieldsOfWork/fieldStateAid/>

Departementets nettside om offentlig støtte: <http://www.odin.dep.no/fad/norsk/tema/Konkurransopolitikk/stotte/071061-230015/dok-bn.html>

Veileder: <http://www.odin.dep.no/nhd/html/offentligstotte/offst.pdf>